

ROBERTO'S EMMET.

(Συνέχ. ἴδε φυλλάδι. 235 — 251.)

—ooo—

Μετὰ ταῦτα ἠκούσθησαν οἱ μάρτυρες. Ὁ John Fleming ἐμαρτύρησεν ὅτι εἶδε, περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν τῆς ἐσπέρας, τὸν ὑπόδικον ἔχοντα εἰς τὸν ζωστήρα δύο πιστόλια, καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Θωμᾶ μετὰ πεντήκοντα ἀνδρῶν, εἰς τοὺς ὁποίους εἶπεν· « Ἐμπρός, παλληκάρια μου, ὃ καὶ διευθυνθέντα πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς ἀγορᾶς. Οἱ ἀποστάται ὑπῆκουον καὶ ἐφαίνοντο θεωροῦντες αὐτὸν ἀρχηγόν. Ὁ Patrick Farrell κατέθεσεν ὅτι εἶχε περιπέσει μετὰ τὴν συμμορίας ἀποστατῶν οἵτινες ἠθέλησαν νὰ τὸν τουφεκίσωσιν, ἀλλ' ὅτι ὁ Ῥοβέρτος ἔμμετ ἐπεμβὰς τὸν ἔσωσεν. Ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι ἐμαρτύρησαν μετ' αὐτούς· ὁ δὲ κατηγορούμενος ἠκούεν ἐν σιωπῇ. Ὅτε ὁμῶς διεκρινώθησαν εἰς τὸ δικαστήριον τὰ ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς ὁδοῦ Θωμᾶ εὑρεθέντα ἐγγράφα, ἐζήτησε διὰ μεσολαβήσεως τοῦ δικηγόρου νὰ ἀναγνώσῃ ὑψηλῇ τῇ φωνῇ τὴν ἀκόλουθον παράγραφον, ἐξαχθεῖσαν ἐκ τῆς διακηρύξεως τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως.

« Ἡ χρῆσις τοῦ λοιποῦ τῆς μαστιγώσεως καὶ τῆς βασάνου ἀπαγορεύεται ἐπὶ τοῦ ἱρλανδικοῦ ἐδάφους, καὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει δὲν ἐπιβάλλεται πλέον εἰς ὅποιονδήποτε. »

Μετὰ τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων ὁ K. Mac Nally, δικηγόρος τοῦ Ῥοβέρτου, ἐδηλοποίησεν ὅτι ὁ κατηγορούμενος μὴ προσκαλέσας μάρτυρας ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐδεμίαν φέρει παρατήρησιν ἐπὶ τῶν προηγηθεισῶν ἀποδείξεων· μὴ ἔχων δὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν, θεωρεῖ τὴν περαιτέρω συζήτησιν τετελεσμένην ἐκατέρωθεν. Ἀλλ' ὁ K. Πλούγκετ, γενικὸς εἰσαγγελεὺς, ἀναστὰς εἶπεν· « Μετὰ μεγίστης λύπης ὁμολογῶ ὅτι εἰς ὁμοίας περιστάσεις δὲν αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἐλεύθερον, ν' ἀκολουθήσω τὸ παράδειγμα ὅπερ σήμερον μοι δίδεται ὑπὸ τοῦ δικηγόρου τοῦ κατηγορουμένου. »

Ὁ εἰσαγγελεὺς παρετήρησε τότε ὅτι, οἱ φυλακισθέντες ἐπειδὴ δὲν ἐπαρουσίασαν οὐδεμίαν ὑπεράσπισιν, δὲν ἦτο ἀνάγκη τοῦ νὰ λάβῃ τὸν λόγον οὐ εἰσαγγελεὺς· ἀλλ' ὁ K. Πλούγκετ ἀπήγγειλε λόγον ὁ ὁποῖος ὑπερέβη κατὰ τὴν διάρκειαν τὸν τοῦ εἰσαγγελεως. Ἠμίλησε μετὰ γλαφυρότητος, ἀκριβείας καὶ αὐστηρότητος, ἐπεσώρευσε ὅλας τὰς ἀποδείξεις τῆς ἐνοχῆς, καὶ ἐπεκαλέσθη κατὰ τοῦ κατηγορουμένου τὴν δικαίαν αὐστηρότητα τῶν νόμων. « Ἐνταῦθα βλέπετε, εἶπε, τὸ κέντρον, τὴν ζωὴν, τὸ αἷμα καὶ τὴν ψυχὴν τῆς ἀποτροπαίου συνωμοσίας. Ὁ ὑπόδικος ἦλθεν ἐκ τῆς Γαλλίας τὴν ὥραν καθ' ἣν πόλεμος κηρύσσεται μετὰ τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ τῆς Ἀγγλίας· ἅμα ἐκραγέντος τοῦ πολέμου ἐνεργεῖ τὰ ἐπίβουλα σχέδια αὐτοῦ, κατὰ τὰ συμφέροντα τῆς ξένης εἰσβολῆς. Εἶναι εὐκολον νὰ ἐξάξωμεν τὸ συμπέρασμα τῆς τσιταύτης διαγω-

γῆς. Ὁ σκοπὸς τῆς συνωμοσίας ἦτο νὰ διαχωρίσωσι τὴν ἱρλανδίαν ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἦθελεν εἶσθαι, Κύριοι, ἀνόητον, ἀπασχολῶν τὴν πρυσογῆν ἐμοῦ τε καὶ ὅλου τοῦ δικαστηρίου, τὸ νὰ ζητήσω ν' ἀποδείξω τὴν ἐγκληματικὴν παραφροσύνην τοῦ θελήσαντος τὴν διάλυσιν τοῦ κράτους τούτου, οὗ τινος ἡ δόξα καὶ ἡ εὐτυχία ἐξαρτῶνται ἐκτῆς ἀδιαλύτου ἐνότητος αὐτοῦ. Ἐάν ἦτο δυνατόν νὰ θραύσωσι τὴν ἐνότητα ταύτην, νὰ λύσωσι τοὺς δεσμοὺς τοὺς προσκολλῶντας ἡμᾶς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ νὰ μᾶς ἐξακοντίσωσιν ἐν τῷ ὠκεανῷ τῶν ἐπαναστάσεων, τίς ἠδύνατο ν' ἀποκριθῇ περὶ τῆς ἱρλανδικῆς ὑπάρξεως δι' ἐν καὶ μόνον ἔτος; Ὁ Θεὸς καὶ ἡ φύσις ἐδημιούργησαν τοὺς δύο τούτους τόπους ἀναποσπάστους ἀπ' ἀλλήλων· εἴθε διατηρηθῶσιν ἡνωμένοι μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος! . . . Ζητοῦσι νὰ εἰσαξῶσιν εἰς τὸ νέον ἡμῶν κράτος, τὸ ἀπολαῦν ὅλων τῶν ἀγαθῶν ἀξιοθαυμάστου ὀργανισμοῦ, τὸ μόλυσμα τῶν νέων γαλλικῶν ἀρχῶν· οὐδὲν παράδειγμα καταδυναστεύσεως δύνανται ν' ἀναφέρωσιν δικαιολογῶν τὴν ἐγκληματικὴν αὐτῶν διαγωγὴν. Ὑπάρχει ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος νὰ ἐξασκήσῃ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου ἐντιμὸν βιομηχανίαν; μὴ ἀπολαμβάνων ἐν εἰρήνῃ τὰ ἐκ τῶν ἰδιοκτησιῶν του καλὰ; Τί ζητοῦσι; Διὰ τί παραπονοῦνται; Ὅποιον εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὅπερ ἐμφρὼν φίλος τῆς ἐλευθερίας ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦ ὁποῖου ὁ λαὸς οὗτος δὲν εἶναι ἐν πλήρῃ κατοχῇ. Αἱ μάταιαι αὗται ἱστορίαι τῶν καταδυναστευτικῶν ἐξακοσίων χρόνων ἄνευ γεγονότος δυναμένου νὰ τὰς ὑποστηρίξῃ, εἶναι ψιλαὶ προφάσεις τῶν φιλοδόξων καὶ φιλοταράχων τῶν διαφθειρόντων τὴν εὐπιστίαν καὶ ἀγνοίαν. Εἰς ἡμᾶς δὲν ἀπόκειται νὰ θέσωμεν ὅρια εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, μόνος αὐτὸς γινώσκει ὅ,τι δύναται νὰ παρέξῃ εἰλικρινὴς μετάνοια. Ἀλλ' ἐάν ὁ ἀτυχὴς οὗτος νέος, ὁ μεταχειρισθεὶς τόσο ἐλεεινῶς τὰ μεγάλα αὐτοῦ προτερήματα, διατηρεῖ εἰσέτι ἴχνη τινὰ τῆς ἐναρέτου ἀγωγῆς ἣν ἔλαβε, θέλει ἀφιερῶσαι ταῦτα εἰς τὸν ἐναπομένοντα αὐτῷ καιρὸν, ἐνώπιον τοῦ Ἰψίστου καὶ τοῦ τόπου του, πρὸς ἐπίσημον ἱλασμόν τῶν ἐγκλημάτων αὐτοῦ. Λέγουσιν ὅτι ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ Φάρρελλ. Εἴθε ἡ ἐνθύμησις τῆς ἀγαθῆς ταύτης πράξεως καταπραΰνει τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς! Ἀλλ' ἐάν ἐν τῷ γενικῷ αὐτοῦ περὶ καταστροφῆς σχεδίῳ, δὲν ἐπρομελέτησε προσωπικοὺς τινὰς φόνους, τοῦτο βεβαίως δὲν θέλει σῦρει τὴν συμπάθειαν τῶν δικαστῶν. Ἐν διαστήματι μιᾶς καὶ μόνης ὥρας ὁποῖαι αἱματηραὶ καὶ φρικώδεις σκηναὶ δὲν κατετρόμαξαν τὴν πρωτεύουσάν! Καὶ ὁμῶς τολμῶσι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τοῦ Ἰψίστου τὴν προστασίαν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνός των· ἐπειδὴ ὁμῶς εἶναι ἐγκληματικὸς, ἀπάνθρωπος καὶ ἀποτρόπαιος, ἐνθέρμως παρακαλῶ τὸν Θεὸν ὅπως ἐκμηδενίσῃ αὐτόν. »

Ὁ Δόρδος Νορθουρὺν συγκεφαλαίωσε τὰς συζητήσεις ἐφάνη, πρὸς μεγάλην τῶν παρευρεθέντων ἐκπληξίν ὀλιγώτερον σκληρὸς καὶ ὀρμητικὸς ἐν τῇ ἀνακεφαλαίώσει ἢ ὁ K. Standish Ὁ Grady καὶ

Πλούγκετ. Ὁ κατηγορούμενος ὁμοφώνως ἐκηρύχθη ἐνοχος. Ὁ Κ. Mac Naly ὑπέβαλεν οἰκοθεν αἰτήσιν ὅπως ἡ δίκη ἀναβληθῇ τὴν ἐπαύριον· ἀλλ' ἦτο ἄργα, διότι ἡ συνεδρίασις ἤρχισε τὴν 10 τῆς πρωίας, καὶ ἐμελλε νὰ διαρκέσῃ μέχρι τῆς 11 τῆς ἐσπέρας. Ἡ αἴτησις αὕτη δὲν ἐγένετο δεκτὴ. Ὁ γραμματεὺς τοῦ στέμματος στραφεὶς τότε πρὸς τὸν κατηγορούμενον τὸν ἠρώτησε κατὰ τὴν συνήθειαν· «Τί ἔχεις νὰ εἰπῇς ὅπως ἡ θανατικὴ ἀπόφασις καὶ ἡ ἐκτέλεσις ταύτης μὴ ἐκφωνηθῶσι κατὰ σοῦ σύμφωνα μετὰ τοῦ νόμου;»

Ὁ δὲ Ροδέρτος ἀναστὰς, ἐπροχώρησε πρὸς τὸ βῆμα, ἐχαιρέτισεν ὀλίγον τὸ δικαστήριον, καὶ μετὰ μεγίστης ἀταραξίας, εἶπε τὰ ἑξῆς.

«Μυλὸρδοι!

«Τί ὀφείλω νὰ εἰπῶ ὅπως μὴ ἡ θανατικὴ ἀπόφασις καὶ ἡ ἐκτέλεσις ἐκφωνηθῶσι κατ' ἐμοῦ κατὰ τὸν νόμον;

«Οὐδὲν ἔχω ν' ἀντιλέξω εἰς τοὺς νομίμους λόγους, τοῦ νὰ ἐκφωνηθῇ ἡ θανατικὴ ἀπόφασις καὶ ἡ ἐκτέλεσις ταύτης. Ἀλλ' ἵνα ἀποπλύνω τὴν τιμιότητα τοῦ χαρακτήρός μου ἀπὸ τῶν προσεκπιμένων μοι συκοφαντιῶν, πολλὰ ἔχω νὰ εἰπῶ. Δὲν ἀξιῶ νὰ τροποποιήσω τὴν ἀπόφασιν ἣν μέλλετε νὰ ἐκφωνήσετε· χρεωστῶ ὅμως νὰ ὑπερασπίσω ὅ,τι μοὶ εἶναι ἀγαπητότερον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς, καὶ ὅ,τι ἐζητήσατε νὰ κατατρέψετε ἐκτελοῦντες τὰ χρέη σας ἐν τῷ καταδυναστευομένῳ τούτῳ τόπῳ. Δὲν φαντάζομαι ὅτι θέλουσι δώσει πίστιν εἰς τοὺς λόγους μου, οὔτε ἐλπίζω ὅτι θέλω δυνηθῇ νὰ θέσω τὴν φήμην μου ὡς ἐπ' ἀγκύρας ἐν τῇ συνειδήσει τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου· ἀλλ' ἵνα καὶ μόνον πόθον ἔχω ὅπως ἀφήσετε αὐτὴν νὰ πλανᾶται ἐν τῇ μνήμῃ ὑμῶν, μέχρις ὅτου ἀπαντήσῃ λιμένα φιλοξενον, ὅστις νὰ τὴν προφυλάξῃ ἐκ τῶν τρικυμιῶν, ὧν τὴν στιγμὴν ταύτην δέχεται τὰς προσβολάς.

«Παρίσταμαι ἐνταῦθα ὡς ἐνοχοποιηθεὶς εἰς συνωμοσίαν κατὰ τῆς ἀνατροπῆς τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐν Ἱρλανδίᾳ. Ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι συνωμότης, ὥστε διὰ τὸ γεγονός τοῦτο χρεωστῶ νὰ ὑποστῶ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένην ποινὴν· διὰ δὲ τοὺς σκοποὺς μου θέλω δώσει λόγον εἰς τὸν Θεόν. Ἐτοιμος εἶμαι νὰ πράξω καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο.

«Ἐὰν ἐμελλον μόνον νὰ ἀποθάνω μετὰ τὴν κταδίκην, δὲν ἤθελον πόσως σὰς ἀπασχολήσαι, ἀλλ' ἤθελον ἐν σιωπῇ ὑποταχθῇ εἰς τὴν τύχην μου. Ἡ νόμιμος ὅμως καταδίκη ἡ παραδίδουσα τὸ σῶμά μου εἰς τὸν πέλεκυν τοῦ θανάτου, παραδίδει καὶ τὴν φήμην μου εἰς τὴν μομφὴν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἄνθρωπος εὐρισκόμενος ὅπου ἐγώ, δὲν ἔχει νὰ παλαίσῃ πρὸς μόνους τὰς αὐστηρότητας τῆς εἰμαρμένης αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς προλήψεις· ὅταν ἡ τύχη ἐγκαταλείπῃ αὐτὸν καὶ τὸν παραδίδῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του, ὁ χαρακτήρ

του προσβάλλεται πάραυτα καὶ διατρέφεται ἐκ τῆς συκοφαντίας. Διότι, μυλὸρδοι, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐγκλημα καὶ ἐγκληματίας· μεταξὺ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ θέλουσιν ἀποφασίσαι οἱ μεταγενέστεροι. Ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ἡ μνήμη αὐτοῦ ζῇ. Ὅπως δὲ καὶ ἡ ἰδική μου μὴ καταστῇ ἀναξία τοῦ σεβασμοῦ τῶν συμπολιτῶν μου, δράττω τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἵν' ἀποκρούσω τινὰς τῶν ἀποδοθεισῶν μοι προσβολῶν.

«Κατηγοροῦμαι ὅτι εἶμαι μυστικὸς ἀπεσταλμένος τῆς Γαλλίας. Τοῦτο εἶναι ψευδές. Δὲν ἠθέλησα νὰ παραδώσω τὸν τόπον μου εἰς ξένην δύναμιν, καὶ ὀλιγώτερον πάσης ἄλλης εἰς τὴν τῆς Γαλλίας. Οὐδέποτε συνέλαβον ἰδέαν νὰ ἐγκαταστήσω τὴν γαλλικὴν ἐξουσίαν ἐν Ἱρλανδίᾳ. Καὶ καθὼς βλέπετε εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προκηρύξεως τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως, εἶναι πρόδηλον ὅτι, πᾶς κίνδυνος ἐπόμενος εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, θεωρεῖται προτιμότερος τοῦ ὀλεθριωτέρου κινδύνου τῆς εἰς τὸν τόπον τοῦτον εἰσαγωγῆς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ. Ἐνταῦθα δὲ ἄς μοὶ συγχωρηθῇ νὰ καταδείξω παράδοξον πλάνην συλλογισμοῦ τοῦ Κ. εἰσαγγελέως. Ἀποδείξεις, λέγει, ὅτι ἐστηριζόμεθα ἐπὶ τῆς βοηθείας τῶν Γάλλων, εἶναι ὅτι ἡ συνωμοσία ἐσχεδιάσθη πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν. Καὶ ὅμως τὸ ἐναντίον συμπέρασμα ἐξάγεται προφανῶς ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ του. Καὶ τῶντι ἠθέλομεν εἶσθαι πάντῃ ἀνάξιοι τοῦ ὀνόματος τῶν φίλων τῆς πατρίδος καὶ κἀντὶ ἁλογοί, ἡ ὑποκρισία τῶν φιλελευθερίων ἡμῶν φρονημάτων θὰ ἦτο καταφανής, ἐὰν ἠθέλομεν ἐπιθυμήσει νὰ πωλήσωμεν τὴν πατρίδα εἰς λαόν, ὅστις, ὅχι μόνον εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος δοῦλος, ἀλλ' ὅστις ἐγένετο τὸ μοχθηρόν καὶ μυστικὸν ὄργανον τῆς ὑποδουλώσεως τῶν ἄλλων. Ἰδέτε ὅποια ἦτο ἡ διαγωγὴ τῆς Γαλλίας εἰς Ἑλβετίαν, Ὁλλανδίαν καὶ Ἰταλίαν. Ἐδυνάμεθα λοιπὸν νὰ ἐλπίσωμεν διαγωγὴν καλλιτέραν πρὸς ἡμᾶς;

«Ἠθελήσωμεν νὰ παραδώσωμεν τὸν τόπον μας εἰς τὴν Γαλλίαν! Καὶ διατί; Ὅπως ἀλλάξωμεν δεσπότας; Ἐὰν τοιαύτας ἰδέας ὑπεθάλλομεν, πῶς θὰ ἐτολμῶμεν νὰ εἰπῶμεν ὅτι θὰ ἐδίδομεν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς συμπατριώτας μας; Πᾶν τοιοῦτο συμπέρασμα, ἀφ' ὁποιανδήποτε μέρους τῆς διακηρύξεως τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἐξαγόμενον, συκοφαντεῖ τὰ σχέδια αὐτῆς· οὐδὲν ἀποδεικνύει αὐτό. Ἀναγνώσατε τὴν διακήρυξιν. Ποῦ γίνεται λόγος περὶ βοηθείας τῶν Γάλλων; Μήπως εἰς τὴν περικοπὴν ἐν ἣ ὁ λαὸς τῆς Ἱρλανδίας προσκαλεῖται ἵνα ἀποδείξῃ εἰς τὸν κόσμον ὅτι εἶναι ἄξιος νὰ ἀνακτήσῃ τὴν τάξιν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν; ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς λαὸς ἀνεξάρτητος, δίδων τὴν μόνην ἀπόδειξιν διὰ τῆς λυτρώσεως αὐτοῦ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἀπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ ζυγοῦ; Ἡ συνωμοσία δὲν ἤρχισε διοργανιζομένη ὁκτὼ μῆνας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐχθροπραξιῶν; Λέγουσιν ὅτι προετιθέμεθα νὰ παραδώσωμεν τὸν τόπον μας εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπιβεβαιοῦντες αὐτὸ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως

ἢ διὰ ψιλῶν λόγων. Ἡ δικηφύξις καὶ αἱ πράξεις ἡμῶν ἀνατρέπουν τοὺς λόγους σας.

« Εἶναι ἀληθές, ὅτι συμφωνία τις ἐσχεδιάσθη μετὰ τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀμοιβαῖον συμφέρον ἤθελε καθιερώσει ἢ ἀπαιτήσει αὐτήν. Δὲν ἀνεκάλυψα σήμερον πρῶτον ὁποῖός τις ὁ δεσμός ὁ ἐνόνων πρὸς ἀλλήλα τὰ Κράτη. Γνωρίζομεν κάλλιστα ὅτι ἡ ἔνωσις αὕτη δὲν ὑπάρχει ἢ ἐφ' ὅσον τὰ συμφέροντα αὐτῶν τὴν ἀπαιτοῦσι, καὶ ἐὰν ταῦτα μεταβληθῶσιν, εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ μᾶλλον ἀδύνατον Κράτος διὰ γραπτῶν ἄρθρων οὐδέποτε θέλει προστατευθῇ καὶ ἀσφαλίσει τὴν ἀνεξαρτησίαν του. Διὸ ἡ προσωρινὴ κυβερνήσις οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ συνάψῃ διαρκὴ συμπαχίαν μετὰ τῆς Γαλλίας, γινώσκουσα κάλλιστα ὅτι αἱ συνθήκαι θεωροῦνται ταχέως ἄκυροι καὶ παραβιάζονται κατὰ τὴν ἐλαχίστην πρόφασιν, ἀμὰ ἐκλείψαντος τοῦ ἀμοιβαίου συμφέροντος. Ἀληθές εἶναι ὅτι ἐγένοντο μετὰ τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰρλανδίαν διαπραγματεύσεις, καὶ ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἦτο εἰς ἡμᾶς ἀπροσδόκητος. Ἀκόμη καὶ σήμερον ὑπάρχει ἐν Γαλλίᾳ πράκτωρ τις τῶν Ἡνωμένων Ἰρλανδῶν, διαπραγματευόμενος μετὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ὅπως ἐπιτύχῃ βοήθειαν ἐπαρκῆ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ διαχωρισμοῦ τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, βοήθειαν τῆς ὁποίας τὰ προσιμα θέλουν εἶσθαι ἐγγύησις διὰ τὴν Ἰρλανδίαν, ὅμοια τῆς ἀποδοθείσης ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἐὰν ἐπιτύχῃ ἡ διαπραγματεύσις ἡ Ἀγγλία θέλει κρίνει ποτὲ περὶ αὐτῆς.

« Ἐὰν οἱ Γάλλοι ἐμελλον νὰ ἔλθωσιν ὡς κατακτηταί, ὡς ἐχθροί, μὴ κληθέντες ὑπὸ τῶν εὐχῶν τοῦ λαοῦ, τὸ χρέος μου ἦθελον εἶσθαι νὰ πολεμήσω αὐτοὺς μέχρι τελευταίας μου πνοῆς· ἤθελα σὰς συμβουλευσὶ νὰ τοὺς ὑποδεχθῆτε εἰς ταύτην τὴν παρὰ τὴν κρατοῦντες ξίφος καὶ πυρσόν. Ἦθελον ὑπάγει κατ' αὐτῶν μεθ' ὅλης τῆς μανίας πολέμου καταστρεπτικοῦ· ἤθελον σὰς προτρέψῃ νὰ τοὺς θυσιάσετε ὅλους ἐντὸς τῶν πλοίων των πρὶν ἢ μολύνωσι τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος μου. Ἐὰν ἐπετύγχανον ν' ἀποβιβασθῶσι, καὶ ἐὰν ἠναγκαζόμεν νὰ ὑποχωρήσω πρὸ τῆς ὑπεροχῆς τῆς πειθαρχίας, ἤθελον τοῖς διαφιλονεικῆσαι ἐκάστην σπιθαμὴν γῆς, ἤθελον καύσει ἕκαστον χόρτον, καὶ τὸ τελευταῖον ὀχύρωμα τῆς ἐλευθερίας ἤθελον εἶσθαι ὁ τάφος μου. Ὅτι ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν ἤθελον ἴσως δυνηθῇ νὰ πράξω ἀποθνήσκων, ἤθελον τὸ κληροδοτήσαι εἰς τοὺς συμπολίτας μου ὡς τελευταῖον καθῆκον, πεπεισμένος ὅτι ἡ ζωὴ, πλεόν ἢ ὁ θάνατος εἶναι ἀνωρελὴς ἐφ' ὅσον ἔθνος ξένον ἐξουσιάζει τὴν πατρίδα μου.

« Μυλὸρδοι, ἴσως εἶναι τὸ σύστημα κεραισιμένης δικαιοσύνης τὸ νὰ ταπεινοῦται ἡ ψυχὴ καταδικαζομένη εἰς τὸ ὄνειδος ἀτίμου θανάτου· ἀλλὰ χεῖρων τοῦ αἰσχους καὶ τῶν τρόμων τῆς λαίμητόμου ἤθελον εἶσθαι ἡ ἰδέα τοῦ ὅτι ὑπῆρξα ὄργανον τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς φιλοδοξίας τῆς Γαλλίας· καὶ ἐφ' ὅσον μία πνοὴ ὑπάρχει ἐν ἐμοί, θέλω ἐξορκίσει τοὺς συμπατριώτας μου νὰ μὴ με ὑποθέ-

σωσιν ἐνοχὸν ἐγκλήματος τοσοῦτον ἀτίμου κατὰ τῶν ἐλευθεριῶν των. Σκοπὸς καὶ ἐμοῦ καί τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως ἦτο νὰ πραγματοποιήσωμεν ὁλόκληρον διαχωρισμὸν μετὰ τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας. . . » — Ἐνταῦθα ὁ λόρδος Νορθουρὺ ἀντέκρινε τὴν ὑπόδικον ἐπιτάξας σιωπὴν, ὅπως ἀκούσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ νόμου.

« Ἦκουσα πολλάκις, Μυλὸρδε, ἐπανελάθεν ὁ Φοβέρτος, ὅτι οἱ δικασταὶ θεωροῦσιν ἐνίοτε ὡς καθῆκον νὰ ἀκροάζωνται μεθ' ὑπομονῆς καὶ νὰ ὁμιλῶσι μετὰ φιλάνθρωπίας· νὰ παραινῶσι τὸ θῆμα τῶν νόμων, καὶ νὰ παρουσιάζωσι μετ' ἀγαθότητος τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἴτια, ἅτινα τὸν ἔφερον εἰς τὸ ἐγκλημα οὗ τινος ὑποτίθεται ἐνοχος. Ὅτι δικασταὶ ἐθεώρησαν καθῆκον νὰ πράξωσιν οὕτω, δὲν ἀμφιβάλω· ἀλλὰ ποῦ ἡ τόσον φημιζομένη ἐλευθερία τῶν νόμων σας; ποῦ ἡ τόσον ἐξυμνουμένη ἀμεροληψία, ἡ ἐπιείκεια, ἡ πραότης τῶν δικαστηρίων σας, εἰν ταλαίπωρός τις ὑπόδικος, ὃν ἡ πολιτικὴ σας μᾶλλον ἢ ἡ δικαιοσύνη σας προτίθεται νὰ στείλῃ εἰς τὴν λαίμητόμον, δὲν ἔχῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἐξηγήτῃ τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰς ἀρχαὶς αἰτίας τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ πράξῃ!

« Εἶσαι δικαστής, Μυλὸρδε, ἐγὼ δὲ ὁ ἐγκληματίας, ἡ τοῦλάχιστον ὡς τοιοῦτος ὑποτίθεμαι. Διὰ τινος ἀλλαγῆς τῆς ἐξουσίας, ἠδυνάμεθα νὰ μεταβάλλωμεν θέσιν, ποτὲ ὅμως καὶ χαρακτῆρα. Ἐὰν ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ βῆμα τοῦτο δὲν ἔχω τὴν ἐξουσίαν νὰ ὑπερασπισθῶ, ὁποῖα κωμῳδία εἶναι ἡ δικαιοσύνη σας! Ἐὰν ἐνώπιον τοῦ βήματος τούτου δὲν ἔχω τὴν ἄδειαν νὰ ἀπολογηθῶ, πῶς τολμάτε καὶ συκοφαντῆτε! Ἡ θανατικὴ ποινὴ εἰς ἣν με καταδικάζει ἡ βέβηλος πολιτικὴ σας, καταδικάζει καὶ τὴν φήμην μου εἰς τὸ ὄνειδος; Ὁ δῆμιός σας δύναται νὰ συντέμῃ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπάρξεώς μου· ἀλλ' ἐφ' ὅσον θέλω ζῆσαι, οὐδέποτε θέλω παραιτηθῇ ὑπερασπιζόμενος τὸ ὄνομα καὶ τὰς ἐνεργείας μου κατὰ τῶν κατηγοριῶν σας· ὡς ἄνθρωπος δὲ ἀγαπῶν μᾶλλον τῆς ζωῆς τὴν τιμὴν, θέλω μεταχειρισθῇ καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς ζωῆς ταύτης ὅπως ὑπερασπισθῶ τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον θέλει ζῆσαι μετ' ἐμέ, τὸ μόνον κληροδότημα, ὅτιρ δύναμαι ν' ἀφήσω εἰς ὅσους τιμῶ καὶ ἀγαπῶ, καὶ δι' ὃ καυχῶμαι ὅτι ἀποθνήσκω.

« Ὡς ἄνθρωποι, Μυλὸρδε, ἅπαντες θέλομεν παρρησιασθῇ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, καὶ τότε ὁ ἐτάξων καρδίας θέλει ἀποδείξει εἰς ὅλον τὸν κόσμον ποῦ ἦσαν αἱ ἐναρετώτεραι πράξεις καὶ τὰ ἀγιότερα αἴτια, μετὰ τῶν τῶν δυναστῶν τῆς πατρίδος μου ἢ μετὰ τῶν . . . »

Ἐνταῦθα ταραχὴ ἐγένετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τὸ ὁποῖον ἠθέλησεν ἐκ νέου ν' ἀποσύρῃ τὸν λόγον ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον!

« Ἐὰν ἀπαρνήσθε εἰς ἄνθρωπον ἀποθνήσκοντα, ἐξηκολούθησεν ὁ ἑμμετ, τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ἀπολογηθῇ ἐναντίον τῆς κατ' αὐτοῦ ἐκταξευομένης κατηγορίας, ὡς θελήσαντος νὰ κατατρέψῃ ἑνεκα τῶν

τελῶν λόγων τὰς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ, διατί, Μυλὸρδοι, μὲ ὑβρίζετε, ἢ κάλλιον διατί ὑβρίζετε τὴν δικαιοσύνην, αἰτοῦντες παρ' ἐμοῦ λόγους, ἵνα μὴ θανατικὴ ἀπόφασις προφερθῇ κατ' ἐμοῦ; Ἡξεύρω, Μυλὸρδοι, ὅτι κατὰ τύπον ἔπρεπεν οὕτω πως νὰ θέσετε τὸ ζήτημα· ἀλλ' ὁ τύπος δίδει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαντήσεως. Ἀναμφιβόλως ἠδύνασθε ν' ἀπαλλαχθῆτε τοῦ τύπου τούτου, ὡς καὶ ὅλης τῆς διαδικασίας, ἀφοῦ ἡ ἀπόφασις προαπηγγέλθη ἐν τῷ παλατίῳ τῆς κυβερνήσεως πρὶν κληρωθῶσιν οἱ ἐνορκοί. Αἱ ἐκλαμπρότητες ὑμῶν δὲν εἶναι ἢ οἱ ἱερεῖς τοῦ χρησμοῦ, καὶ εἰς σὰς ὑποτάσσομαι· ἀλλ' ἐπιμένω ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τοῦ ὅλου τῶν τύπων. . . . »

Ἐνταῦθα ὁ ἔμμετ ἑσταμάτησε, καὶ μετὰ τινα στιγμὴν δισταγμοῦ, τὸ δικαστήριον τὸν ἐπρότρεψε νὰ ἐξακολουθήσῃ.

(Ἐπεται συνέχεια.)

Σ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Τοῦ Κυβερνήτου Ἰ. Καποδιστρίου,

Πρὸς τὸν Κ. Α. Λουριώτην (*).

—οοο—

Κύριε!

Εἶναι ἀδύνατον νὰ σὰς ἐξηγήσω τὴν λύπην τὴν ὁποῖαν ἠσθάνθην ἀναγινώσκων τὴν ἐκθεσιν, τὴν περιεχομένην εἰς τὰς δύο τελευταίας ἐπιστολάς τῶν 23 καὶ 30 Δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους, τὰς ὁποίας ἐλάβετε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ γράψετε.

Καίτοι μὴ δυνάμενος νὰ κρίνω τὰς διὰ τῶν δανείων πράξεις, εἶπεω ὅμως ἐναργῶς, καὶ μετὰ ἀθυμίας, ὅτι τὸ πλείοτον μέρος τῆς χρηματικῆς ταύτης ποσότητος κατηναλώθη· ἡ δὲ Ἑλλὰς ἐλπίζουσα ἐξ αὐτῆς βοήθειαν ἐπεφορτίσθη δι' ἑνὸς ὑπερόγκου χρέους· ἔχει κατὰ τὸ παρὸν κατεπειγούσας ἀνάγκας, καὶ ἐπαπειλεῖται ἐνταυτῷ νὰ χάσῃ ἐξολοκλήρου καὶ τὴν χρηματικὴν τῆς ὑπόληψιν.

Ὅσον μᾶλλον παρατηρεῖ τις μετὰ προσοχῆς τὰ δεινὰ ταῦτα ἀποτελέσματα, τοσοῦτον πληροφορεῖται, ὅτι ἡ πατρίς Σας θέλει μεγάλως ὑποφέρει, ἂν ἡ διοίκησις τῆς διὰ φρονίμων καὶ ταχυτάτων μέσων δὲν ἐμποδίσῃ τὰ ὀλέθρια ἐπακούλoutha, εἰς τὰ ὁποῖα ἤθελον τὴν κρημνίσῃ ἡ ἀναγκαία ἀταξία τῶν ἐσωτερικῶν χρηματικῶν τῆς προσόδων· ἡ κατάστασις τοῦ δευτέρου δανείου, καὶ ἡ ἀδυναμία

τοῦ νὰ ὀργανίσῃ τρίτον ἄλλον δάνειον. Πείθομαι μεθ' ὑμῶν, Κύριε, ὅτι δὲν χρειάζεται, εἰμὴ ἐν μιλλιώνιον φράγκων. Ἀλλ' εἰς τίνα νὰ τὸ ζητήσῃ τις; καὶ πῶς νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θέλει εἰσακουσθῇ! Τοιοῦτον εἶναι τὸ πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἐστοχάσθην νὰ καθυποβάλω εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἐνθάδε ἐνθέρμων φίλων τῆς Ἑλλάδος, ἱκανῶν νὰ διασαφηνίσωσι τὸ πρᾶγμα διὰ φρονίμου σκέψεως, καὶ πρακτικῆς συμβουλῆς. Οὗτοι λοιπὸν ἅπαντες, καὶ ἐν μιᾷ φωνῇ μ' ὁμολόγησαν, ὅτι ἤθελε προδόσῃ τις τὴν Ἑλλάδα ἂν ὑπέσχετο εἰς αὐτὴν κατὰ τὸ παρὸν βοήθειαν τρίτου δανείου, ἢ συνδρομὴν διὰ νέων συνεισφορῶν. Ἄγνοω ἂν οἱ φιλέλληνες Ἀγγλοὶ εἰσὶ τῆς αὐτῆς γνώμης. Ἄν πρέπη ὅμως τις νὰ κρίνῃ ἀπὸ τὴν πρόσκλησιν τὴν ὁποῖαν διὰ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἔκαμε πρὸς τοὺς συμπατριώτας του, ὁ πρὸς πάντα κόπον ἀνάματος, καὶ πεφωτισμένος ζηλωτὴς Κύριος Βλακέρης, στοχάζομαι, λέγω, ὅτι εἶναι ἡ ἰδίᾳ. Πλὴν ἂν ἡ πρόσκλησις αὕτη, ὡς τὸ ἐλπίζω, βοηθουμένη ἀπὸ τὴν ὁμόνοιαν ἥτις φαίνεται ὅτι ἐπιπολάζει ἤδη μετὰ τῶν Ἑλλήνων· ἔτι δὲ πρὸς ταῦτοις καὶ ἀπὸ τοὺς εὐτυχεῖς θριάμβους αὐτῶν, τοὺς τε κατὰ θάλασσαν, καὶ ξηρὰν, ἂν ὅλα ταῦτα λέγω ἤθελον ἐπιφέρει ἀγαθὴν τινὰ μεταβολὴν τῶν πραγμάτων, ἴσως ἤθελετε δυνηθῇ νὰ προβλέψετε, μόνοι, καὶ ἄνευ δυσκολίας τὴν ἀναγκαίαν χρηματικὴν ποσότητα διὰ τὰς δύο φρεγάδας, τὰ ἀτμοκίνητα, καὶ τὴν λοιπὴν πολεμικὴν ἀποσκευὴν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἐξόχως μεγίστην ἀνάγκην. Ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου δυνατόν οἱ φιλέλληνες οὗτοι νὰ μείνωσι ψυχροὶ θεαταὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμβεβηκότων ἐλπίζοντες, ὅτι αἱ διοικήσεις θέλουσιν εἰς τὸ ἐξῆς τελειοποιήσῃ ἔργον τοσοῦτον ἐμπρὸς προχωρημένον, καὶ ὅτι ὁ καιρὸς τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἐπλησίασεν ἤδη. Εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν, καὶ εἰς τὴν θέσιν Σας, Κύριε, δὲν ἤθελον ἀναντιρρήτως ἐπαναπαυθῇ ἐπὶ τοιούτων ἡμιπιθανῶν ἐκασίων. Οὕτε πάλιν ἤθελον ἀπελπισθῇ διὰ τὰς κατὰ τὸ φαινόμενον ἀήττητους δυσκολίας. Διότι οὔτε εἰσὶν ἀήττηται, οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ εὐρεθῶσιν ἐκεῖ, ὅπου ὁ παντοδύναμος δάκτυλος τοῦ Θεοῦ, φαίνεται ἐναργῶς ὑπερασπιστής, καὶ ἐπομένως πᾶς ὁ ἀγὼν θέλει ἐξ ἅπαντος τελειώσῃ, κατὰ τὴν ἀχανῆ του θείαν βούλησιν, καὶ κατ' εὐχὴν.

Πεπεισμένος εἰς τοῦτο θέλω σὰς προτείνει ἰδέαν τινὰ τὴν ὁποῖαν, περιπλέον, ἀφίνω ὅπως δι' ὅλου εἰς τὴν ἐπικρίσιν Σας, καὶ εἰς τὴν τῶν συνυπουργῶν Σας.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς ὁ λόγος, τοῦ χρηματικοῦ, λέγω, καὶ τῆς ὑπολήψεως, νομίζω πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθωθῇ παρ' ὑμῶν, Κύριοι, καὶ παρὰ παντὸς ἄλλου Ἑλλήνος, εἶναι ἀναμφιβόλως εὐκολώτατον εἰς πολυχρημάτους Εὐρωπαίους, ὡς εἰσὶν οἱ Κ. Eynard, Delessert, Ternaux, καὶ οἱ λοιποὶ συνάδελφοί των τραπεζίται, οἱ φιλέλληνες Βρετανοί. Ἀμα λοιπὸν ὡς πληροφορηθῆτε ὅτι δὲν δύνασθε, κατὰ δυστυχίαν, νὰ ἐξοικονομήσητε τὴν

(*) Ἀντεγγραφή ἐκ τοῦ πρωτοτύπου· τὸ πρὸ τῆς ὑπεγραφῆς « ὅλος πρόθυμος » εἶναι ἰδιόχειρον τοῦ Κυβερνήτου, ὡς ἰδιόχειρος εἶναι καὶ ἡ ἐπιγραφή, γεγραμμένη γαλλιστὶ οὕτω· « A Monsieur Monsieur Andre Lurietis, Depute de la Grece a Londres.